

Παρασκευούλα Χαραλάμπους: Η ιστορία της 58χρονης από τους Τρούλους που εκτέλεσαν εν ψυχρώ οι Τούρκοι [ΒΙΝΤΕΟ]

/ [Επικαιρότητα](#)

Ηταν Σάββατο , 24 Αυγούστου 1974, ένα καλοκαίρι που σημάδεψε την Κύπρο από το πραξικόπημα και την μετέπειτα τουρκική εισβολή. Η ρουτίνα στο σπίτι του Χαράλαμπου Ζήνου και της Παρασκευούλας Χαραλάμπους από τους Τρούλους της επαρχίας Λάρνακας, κυλούσε η ίδια. Μόνο το ζευγάρι έμεινε στο χωριό από την οικογένεια, αφού οι υπόλοιποι πήγαν στην Λάρνακα. Το κοπάδι του ανδρόγυνου ήταν ο λόγος που έμεινε ο Χαράλαμπος πίσω ενώ η Παρασκευούλα, που στην πρώτη φάση της εισβολής είχε καταφύγει στη Λάρνακα, επέστρεψε να είναι μαζί με τον σύζυγό της. Μαζί στις χαρές και τις λύπες, μαζί στα εύκολα και τα δύσκολα.

Οι Τούρκοι δεν είχαν καταλάβει το χωριό αλλά το λεηλατούσαν. Η Παρασκευούλα σηκώθηκε από την αυγή, όπως συνήθιζε, έκανε τις καθαριότητες του σπιτιού ενώ ο σύζυγος της πήγε στο κοπάδι, εκείνη θα ετοίμαζε τραχανά. Ηθελε βοήθεια να

τον κόψει. Και η εξαδέλφη της η Χριστίνα βρισκόταν στο χωριό. Έτσι και έκανε, βάδισε μπρος το κέντρο του χωριού. Πρώτα όμως άναψε το κερί της και προσκύνησε στον Αγιο Μάμα των Τρούλλων. Μιλούσε με την Χριστίνα έξω από το σπίτι όταν τις εντόπισαν οι Τούρκοι. Πανικοβλήθηκαν, δεν ήξεραν πού να κρυφτούν. Μπήκαν πίσω στο σπίτι, κλείστηκαν μέσα στο αποχωρητήριο αλλά οι Τούρκοι μπούκαραν. Τις συνέλαβαν και τις δύο. Τις έβαλαν μέσα σε ένα φορτηγό και έφυγαν. Μαζί ήταν και δύο άλλα ανδρόγυνα. Τους πήραν όλους στο λόφο λίγο έξω από το χωριό, όπου είχε ένα πηγάδι. Τους εκτέλεσαν με μια σφαίρα τον καθένα στο κεφάλι και τους πέταξαν μέσα στο πηγάδι. Τα άψυχα σώματά τους πετάμενα μέσα στο πηγάδι, έμελλαν να μείνουν εκεί δεκαετίες με τις οικογένειές τους να τους γυρεύουν απεγνωσμένα.

Η Παρασκευούλα γεννήθηκε το 1916 στους Τρούλλους. Ήταν παντρεμένη με τον Χαράλαμπο Ζήνου και είχαν αποκτήσει τρία παιδιά, δύο θυγατέρες που μετανάστευσαν σε νεαρή ηλικία στην Αγγλία και έναν γιο, τον Γιώργο. Γυναίκα λεβέντισσα, άξια και δυνατή, βασανισμένη, ήταν μόλις 58 χρονών όταν απήχθη και δολοφονήθηκε. Στο πρόσωπό της φαινόταν ο αγώνας για επιβίωση, η δουλειά στα χωράφια κάτω από τον ανελέητο ήλιο της Κύπρου.

Η κόρη της η Χρυσάνθη Γεωργίου, βρέθηκε πρόσφατα στην Κύπρο από το Λονδίνο όπου διαμένει και δώσαμε ραντεβού στο κοιμητήριο των Τρούλλων. «Ημουν εγώ η πρώτη, ύστερα ήταν η αδελφή μου, μετά η άλλη μου αδελφή πέθανε και στο τέλος ο αδελφός μου που τον περνούσα 10 χρόνια», είπε.

Θυμάται τη μάμα της σαν να ήταν χθες, λέει. «Η μάνα μου σηκωνότανε το πρωί με το άστρο, να ζυμώσει να πυρώσει τον φούρνο, να τα ψήσει, να σκουπίσει και να πάει να θερίσει», ενώ η ίδια έμενε σπίτι να προσέχει τα αδέλφια της. Στην ηλικία των 23 ξενιτεύτηκε και ίδια, ακολουθώντας την αδελφή της που ήταν ήδη εκεί.

«Η μάνα μας ήταν γρήγορη, ήταν προφήτης, φρόντιζε τη πεθερά της. Κάποτε μάλωναν και η γιαγιά είπε “και σε σένα το ίδιο εν να σου κάνουν. Και η Παρασκευούλα απάντησε, “εγώ δεν θα χρειαστώ κανένα”. «Της άρεσκε ο κόσμος, εμένα έπαιρνε με στο κτήμα, έπαιρνε με στη Λευκωσία, στο Παντοπωλείο, στον Απόστολο Ανδρέα, στη Μύρτου, δεν έμεινε τόπος που δεν με γύρισε τον καιρό του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου.

Την ρωτάμε τί αναμνήσεις έχει από την μητέρα της. «Σκέφτομαι την εκείνα τα χρόνια που ήρθε σπίτι μου στην Αγγλία. Πίστεψε με, κοιμόταν, σηκωνόταν, και έβαλε τα μωρά μου στην αγκαλιά της, και ήταν τόσο λυπημένη, τόσο στεναχωρημένη που φύγαμε και αφήκαμε την, αφήκαμε τον αδελφό μου...».

Γεωργία Χαραλάμπους

Τη γιαγιά Παρασκευού θυμάται καλά και η νύφη της, Γεωργία, η οποία βίωσε την αγωνία του Γιώργου που αναζητούσε την μητέρα του τόσα χρόνια. «Εμείς ξέραμε προηγουμένως ότι την έπιασαν. Ο σύζυγός μου ερχόταν κρυφά κάθε μέρα στο χωριό μαζί με την Αναστασία Νεοφύτου, ξαδέλφη του. Στην πρώτη εισβολή έφυγαν όλοι από το χωριό. Μετά που ησύχασαν λίγο τα πράγματα, η γιαγιά επέμενε να έρθει στο χωριό γιατί ήταν ο σύζυγός της είχε την έννοια του, παρά του ότι της είπαμε ότι είναι πολύ κοντά οι Τούρκοι, επέμενε να έρθει στον τόπο της”.

«Την ημέρα που την έπιασαν οι Τούρκοι, η Παρασκευού έκανε τραχανά, και ήθελε να τον κόψει. Και κατέβηκε στην πλατεία του χωριού για να πει της εξαδέλφης της, της Χριστίνας, την οποία συλλάβαν μαζί της, να κόψουν τραχανά. Αυτό το ήξερε ο πεθερός μου, ενώ οι χωριανοί την είδαν που πήγε στον Αγιο Μάμα και προσκύνησε και μετά πήγε στην ξαδέλφη της».

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες, «την ώρα που ήταν έξω από την πόρτα της εξαδέλφης της, εκατεβήκαν οι Τούρκοι με ένα Land Rover, τις είδαν έξω από το σπίτι, αυτές τους άκουσαν, κρύφτηκαν στο αποχωρητήριο αλλά οι Τούρκοι επειδή τις είδαν που μπήκαν μέσα, έσπασαν την πόρτα του αποχωρητηρίου και τις έπιασαν. Υπάρχει μαρτυρία από ένα γείτονα, ο οποίος ήταν αντίκρυ το σπίτι του, και είχε παπουτσοσυκιά, αυτός κρύφτηκε πίσω από την παπουτσοσυκιά και μετά μας το είπε».

Η πρώτη μαρτυρία ότι συνελήφθησαν οι δύο γυναίκες ήταν από άλλη γυναίκα η οποία ήταν και εκείνη αγνοούμενη για ένα διάστημα. «Ομως που τις συλλάβαν οι Τούρκοι την πρώτη πληροφορία την είχαμε εμείς από μια κουμέρα μας αγνοούμενη από την Αφάνεια, μαζί με άλλους τους έπαιρναν στην Ασια. Καθοδόν, σταματήσαν οι Τούρκοι που συλλάβαν τους πέντε ηλικιωμένους και η κουμέρα μας είδε την πεθερά μου, τα πεθερικά της μέσα στο Land Rover και ρώτησε, πού τους παίρνετε; Αφήστε τους μαζί μας. Εκείνοι προχώρησαν. Ομως η κουμέρα μας είδε τους. Και μόλις τους απελευθέρωσαν και ήρθαν στο Λήδρα Πάλας, η κουμέρα μου επικοινωνήσε με τον σύζυγό μου και του το είπε αμέσως, “κουμπάρε, έτσι και έτσι η μάμα σου, επιάν την οι Τούρκοι και παίρνουν τους στην Αγιά. Ετρεξε ο άνδρας μου, πήγε στο Λήδρα Πάλας να δει τί γίνεται, ήταν η τελευταία πληροφορία που είχαμε. Μετά ξεκινήσαμε τις διαδικασίες να δούμε τί γίνεται».

Η κ. Χαραλάμπους θυμάται με τον άνδρα της να κάνουν προσπάθειες για ανεύρεση της μητέρας του, να πηγαίνουν σε εκδηλώσεις και στο Προεδρικό όπου τίμησαν τους αγνοούμενους, «μας έλεγαν συνέχεια ότι θα βρεθούν». Ο πόνος όμως που είχε ο κ. Γιώργος ήταν μεγάλος, αφού δεν μπορούσε να μιλήσει για το θέμα.

Ο καιρός περνούσε και ο πατέρας και ο παππούς άρχισαν να χάνουν τις ελπίδες τους. Το 1986 ο παππούς μου έφυγε από τη ζωή, δίχως να γνωρίζει κάτι για την τύχη της αγνοούμενης συζύγου του.

Στο τέλος, μια Τουρκάλα δημοσιογράφος ανακάλυψε ότι ήταν ο τάφος στο Αρσος. Και αυτή η Τουρκάλα γνώριζε την κουμέρα μας, και είπε της ότι ήταν στο Αρσος που βρεθήκαν τα λείψανα των γέρων των Τρούλων σε ένα λάκκο». Μετά ξεκίνησαν οι διαδικασίες ταυτοποίησης.

Τριαντα-οκτώ χρόνια μετά την εισβολή και τις πληροφορίες από τη δημοσιογράφο, μετά από επιτόπιο έλεγχο των ειδικών, διαπιστώθηκε διαφορά στην όψη του εδάφους και έτσι αποφασίστηκε, το 2012 η ανασκαφή στο σημείο. Εκεί ανακαλύφθηκε ο ομαδικός τάφος έξι αγνοουμένων και ξεκίνησε η διαδικασία της ταυτοποίησης από το Ανθρωπολογικό Εργαστήριο της Διερευνητικής Επιτροπής για τους Αγνοούμενους που βρίσκεται στην Προστατευόμενη Περιοχή του ΟΗΕ στη Λευκωσία.

Το 2016 ο Γεώργιος Χαραλάμπους, ειδοποιήθηκε από αρμόδιο ψυχολόγο της επιτροπής αγνοουμένων για την ανεύρεση των οστών της μητέρας του. Μαζί με αυτήν ταυτοποιήθηκαν τα οστά και των τεσσάρων συγχωριανών της. Μαζί με τις θυγατέρες του, ο κ. Γιώργος, μετέβησαν στο ανθρωπολογικό εργαστήριο και σε μια αρκετά φορτισμένη ατμόσφαιρα, είδαν πάνω σε ένα τραπέζι άρτια τοποθετημένα τα οστά της Παρασκευούς. Σε ένα άλλο τραπέζι ήταν τοποθετημένα τα προσωπικά αντικείμενα των έξι δολοφονηθέντων (χρυσασφικιά, μπότες, παντόφλες, κάλτσες). Όπως είπε η Ειρήνη, κόρη του κ. Γιώργου, «μας ενημέρωσαν ότι η γιαγιά δολοφονήθηκε εν ψυχρώ στο κεφάλι. Η δολοφονία έγινε στο σημείο όπου βρέθηκαν τα οστά. Συγκεκριμένα, ήταν ένα πηγάδι που καλύφθηκε με χώμα. Έπειτα ο πατέρας μου ρωτήθηκε αν κάποια από τα χρυσασφικιά ανήκαν στη μητέρα του. Ο πατέρας μου απάντησε: “ Όχι η μητέρα μου ήταν φτωχή”. Όμως αναγνώρισε τις μπότες της, που αν και απήχθη τον μήνα Αύγουστο, εκείνη τις φορούσε, αφού ήταν στα χωράφια.

Οι ποδίνες και το μαντήλι που φορούσε η Παρασκευού έμειναν άθικτα, όπως ήταν. Όταν ο σύζυγος μου πήγε με την Ειρήνη (κόρη τους), τους έδειξαν τα πράγματα. Τα έβαλαν μέσα στο μικρό φέρετρο που την έφεραν και έμειναν μέσα. “Είπαμε να

μην το ανοίξουμε”.

Η κηδεία των πέντε συγχωριανών έγινε με τιμές ηρώων, στις 11 Φεβρουαρίου 2017 στην εκκλησία των Τρούλλων. Η κηδεία της Χριστίνας έγινε πολύ αργότερα, όταν ταυτοποιήθηκαν τα οστά της από μακρινούς συγγενείς της.

Ερωτηθείσα τί θυμάται από την πεθερά της, η κ. Γεωργία λέει, “συνέχεια έκανε δουλειές. Ήταν μια γυναίκα που σχεδόν έσκυψε αλλά δεν εσταμάτα να κάνει δουλειές. Ζύμωνε, έκανε κοφίνες μέχρι το τέλος, ήταν ξακουστή ότι έκανε κοφίνες, πήγαινε στα χωράφια, όποιος την χρειαζόταν μέσα στο χωριό, όταν γεννούσαν, να τους πλύνει, πάντα πήγαινε επι πληρωμής γιατί ήταν φτωχή γυναίκα».

Με δάκρυα στα μάτια, η κ. Γεωργία θυμάται τη πεθερά της. «Πάντα συγκινούμαι γιατί την έζησα, όχι πολλά χρόνια. Ήταν χαρούμενη γιατί δώσαμε το όνομά της στην Παρασκευούλα».

Πηγή: ΚΥΠΕ